

Полтавський державний аграрний університет
Навчально-науковий інститут економіки,
управління, права та інформаційних технологій

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної
конференції

**“Місцеве самоврядування
в Україні та світі: теорія і
практика”**

**5 листопада 2025 року
м. Полтава**

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА АСОЦІАЦІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (м. КИЇВ)
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ПОЛТАВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЛЕСТЕРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. ЛЕСТЕР, ВЕЛИКА БРИТАНІЯ)
ОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. ОПОЛЕ, ПОЛЬЩА)
ЩЕЦІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, ІНСТИТУТ ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ
БЕЗПЕКИ (м. ЩЕЦІН, ПОЛЬЩА)
ЩЕЦІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, ІНСТИТУТ ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ГУМАНІТАРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ (м. ЩЕЦІН, ПОЛЬЩА)
ЗАХІДНОПОМОРСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (м. ЩЕЦІН, ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ МИКОЛАСА РОМЕРИСА (MRU) (м. ВІЛЬНЮС, ЛИТВА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (м. ПРАГА, ЧЕХІЯ)
ФАТЕР АКАДЕМІЯ ІНДІЇ (FAI) (ОКРУГ КАНЬЯКУМАРІ, ШТАТ ТАМІЛ-НАДУ, ІНДІЯ)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО,
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА,
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ «ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ», КИЄВО-
МОГИЛЯНСЬКА ШКОЛА ВРЯДУВАННЯ ІМЕНІ АНДРІЯ МЕЛЕШЕВИЧА
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І
ГАЗУ, ІНСТИТУТ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕРНОПОЛЯ

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»

5 листопада 2025 року

м. Полтава, Україна

ISBN 978-617-8466-52-7

УДК 35.07/08 (1-21) (477)

M65

Редакційна колегія:

Медвідь В.Ю. – завідувач кафедри економіки та публічного управління Полтавського державного аграрного університету, д. е. н., професор;

Лозинська Т.М. – професор кафедри економіки та публічного управління Полтавського державного аграрного університету, д. н. держ. упр., професор;

Дорофєєв О.В. – професор кафедри економіки та публічного управління Полтавського державного аграрного університету, д. е. н., професор.

M65 *Місцеве самоврядування в Україні та світі: теорія та практика* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 5 листопада 2025 року / за заг. ред. В.Ю. Медвідь, Т.М. Лозинської, О.В. Дорофєєва. Полтава : ПДАУ, 2025. 268 с.

У матеріалах конференції висвітлені результати наукових досліджень з актуальних проблем місцевого самоврядування і пошуку шляхів їх розв’язання за тематичними напрямками: «Правове забезпечення місцевого самоврядування», «Управління соціально-економічним розвитком територіальних громад», «Місцеві бюджети та публічні фінанси», «Політичні аспекти функціонування самоврядної влади», «Аграрна політика і місцеве самоврядування», «Місцеве самоврядування в умовах воєнного стану та сталого відновлення», «Інформатизація управлінських процесів», «Практики місцевого самоврядування в зарубіжних країнах», «Просторове планування територій територіальних громад», «Економічні засади функціонування суб’єктів господарювання територіальних громад та місцевої економіки».

Для наукових, науково-педагогічних працівників, аспірантів, теоретиків і практиків публічного управління та адміністрування, представників органів влади, громадських діячів України, а також усіх, хто досліджує питання трансформації управління місцевим розвитком в умовах децентралізації влади.

Матеріали конференції друкуються в авторській редакції. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори. Позиція редакції не завжди може збігатися з точкою зору автора.

© Полтавський державний
аграрний університет, 2025

Тетяна Вікторівна Сокольська,
*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківського національного аграрного університету
м. Біла Церква, Україна*

РОЛЬ ЛІДЕРА У ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД

У сучасних умовах глобальних викликів – війн, зміни клімату, енергетичної кризи, соціальної нерівності та екологічного виснаження, формування ефективної публічної політики стало розвинути набуває виняткової важливості. Сталий розвиток громад є не лише стратегічною метою державної політики, а й запорукою довготривалої безпеки, добробуту та екологічної рівноваги.

На сьогодні, попри активізацію процесів децентралізації громади зіштовхуються з комплексом економічних, соціальних, екологічних та управлінських проблем, які гальмують їхній сталий поступ. При цьому, економічний вимір залишається однією з найуразливіших сфер для більшості українських громад. Нерівномірний розвиток територій, залежність місцевих бюджетів від державних трансфертів та обмежений інвестиційний потенціал знижують спроможність громад самостійно реалізовувати довгострокові стратегії розвитку. До цього додаються проблеми трудової міграції та старіння населення, що послаблює людський капітал і гальмує інноваційний розвиток на місцях. Економічна нестабільність створює своєрідне замкнене коло, у якому громади змушені концентруватися на короткострокових потребах замість стратегічного планування сталого зростання.

У тісному зв'язку з економічними стоять соціальні проблеми, що формують основу життєздатності громад. Соціальна нерівність, обмежений доступ до якісних медичних і освітніх послуг, демографічний спад та низький рівень участі громадян у процесах прийняття рішень підривають довіру до влади та знижують громадянську активність. У багатьох громадах спостерігається відсутність підготовлених управлінців і активістів, здатних ефективно комунікувати, об'єднувати людей і впроваджувати інноваційні моделі розвитку.

Не менш вагомими є екологічні виклики, які останніми роками набули системного характеру. Забруднення довкілля, деградація ґрунтів, вирубка лісів, неефективне поводження з відходами та низький рівень енергоефективності перетворилися на проблеми національного масштабу. Громади, особливо сільські, часто не мають ресурсів або компетенцій для розроблення і реалізації екологічних стратегій. Наслідки зміни клімату – посухи, паводки, зниження врожайності – посилюють економічну вразливість територій і підвищують потребу у місцевих адаптаційних стратегіях. Без комплексної екологічної політики сталий розвиток втрачає свою збалансованість.

Зазначимо також, що проблеми економічного, соціального та екологічного характеру посилюються інституційно-управлінськими бар'єрами. У багатьох

громадах бракує стратегічного бачення, професійних кадрів, інструментів аналітичного управління та механізмів прозорої комунікації з громадськістю. Відсутність координації між органами місцевого самоврядування, бізнесом та громадськими ініціативами призводить до розпорошення ресурсів і зниження ефективності реалізації політики щодо забезпечення сталого розвитку.

У зв'язку із зазначеним та враховуючи багатовимірний характер сталого розвитку в Україні вирішення зазначених проблем вимагає не лише ресурсів чи стратегій, а насамперед – людей, здатних мислити системно, діяти проактивно й об'єднувати інших навколо спільних цінностей. Традиційні підходи до управління громадами вже не здатні забезпечити їхній сталий поступ і саме тому ключовим чинником успішної трансформації місцевих спільнот виступає нове покоління лідерів, орієнтованих на принципи сталого розвитку, здатних мислити стратегічно, діяти інноваційно та створювати партнерства між владою, бізнесом і громадянами. Лідери нового типу це адаптивні, етичні, далекоглядні керівники. Вони виступають посередниками між глобальними Цілями сталого розвитку та реальними потребами населення, перетворюючи міжнародні орієнтири на конкретні місцеві дії [1].

Вивчаючи феномен лідерства у провідних країнах світу та діяльності самодостатніх громад в Україні, зокрема, яким чином лідери здатні впливати на трансформацію громад у напрямі сталого розвитку, які якості роблять їх ефективними та які моделі лідерства дають найкращі результати, нами виявлено що Сталий розвиток не може бути нав'язаний «згори» – він потребує активної участі, співпраці та ініціативності на рівні місцевих спільнот і хоча і передбачає відповідальність кожного, при цьому, роль лідера одна із основних.

Тобто, лідерство – це процес організації групи людей для досягнення спільної мети, який може відбуватися як у межах формальних структур, так і поза ними. Досліджуючи питання, які риси відрізняють лідера від інших, доводить, що ефективне лідерство не є виключно вродженою рисою – воно розвивається через досвід, освіту та соціальну взаємодію [2]. У сфері сталого розвитку роль лідера виходить за межі управління: він є візіонером, комунікатором, наставником і натхненником, який здатен згуртувати громаду навколо спільного бачення сталого майбутнього. Ці якості забезпечують ефективність управління громадами в умовах екологічних, соціальних і економічних викликів. Такі лідери не лише приймають управлінські рішення, а й формують нову культуру взаємодії в громадах – засновану на довірі, відповідальності та стратегічному баченні майбутнього. Їхня ефективність визначається комплексом особистісних і професійних рис, які дозволяють поєднувати соціальні, економічні та екологічні аспекти розвитку в єдину систему. Серед найважливіших якостей, що визначають успішність лідерів сталого розвитку, варто виокремити такі [3]:

1. Візіонерське мислення. Лідери сталого розвитку мають здатність формувати довгострокове бачення майбутнього, де екологічна рівновага, економічне процвітання та соціальна справедливість поєднуються в гармонійний баланс. Вони не лише уявляють цей стан, а й транслиують його у конкретні дії – від місцевих екологічних ініціатив до національних стратегій зеленої економіки.

2. Етична доброчесність. Лідер у сталому розвитку повинен мати чіткий моральний орієнтир, адже йому часто доводиться обирати між короткостроковими прибутками та довгостроковим добробутом громади. Етичність формує довіру серед населення і партнерів, створюючи основу для стабільного розвитку.

3. Емпатія та інклюзивність. Успішний лідер здатен будувати діалог між представниками бізнесу, громади, влади та громадських організацій, враховуючи інтереси різних сторін. Це забезпечує соціальну згуртованість і підвищує ефективність спільних рішень.

4. Адаптивність і стійкість. У контексті постійних криз – від економічних до екологічних – лідери мають швидко реагувати на зміни, коригувати стратегії, зберігаючи при цьому довіру і мотивацію громад. Стійкість лідера стає каталізатором стійкості всієї громади.

5. Безперервне навчання. Ефективні лідери сталого розвитку – це ті, хто постійно оновлює знання про сучасні тенденції, технології та підходи. Вони сприяють формуванню культури навчання в громаді, інвестують у людський капітал і відкриті до інновацій.

6. Ефективна комунікація. Передати складні екологічні й економічні ідеї простою мовою – це мистецтво, яким володіють лише найкращі лідери. Саме через комунікацію формується довіра, підтримка та колективна мотивація до змін.

Тобто, лідерство у сфері сталого розвитку – це не просто управлінська функція, а ціннісна система, заснована на відповідальності, прозорості та довгостроковому баченні майбутнього. Саме лідери здатні поєднати стратегічні вектори державної політики з місцевими реаліями, забезпечуючи сталі зміни «знизу вгору». Вони не лише керують процесами, а й надихають, мотивують, створюють простір для діалогу та інновацій. Через поєднання візії, етики, інклюзивності та стійкості лідери здатні перетворити громади на справжні моделі сталого розвитку, де економічне зростання йде поруч із соціальною справедливістю та турботою про довкілля. Зарубіжний досвід і вітчизняна практика доводять, що там, де є сильні місцеві лідери, громади швидше адаптуються до змін клімату, впроваджують енергоефективні технології, розвивають зелену економіку та підвищують якість життя.

Список використаних джерел:

1. Khan, A.Z.; Lee, C.-W. Exploring Leadership's Role in Sustainable Development: The Moderating Impact of Community Involvement in SMEs Across Pakistan, India, and Taiwan. Sustainability. 2025. 17. DOI: <https://doi.org/10.3390/su17167384>.

2. Slimane, Melouki. Role and relationship between leadership and sustainable development to release social, human, and cultural dimension. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2012. 41. P. 92-99. 10.1016/j.sbspro.2012.04.013. URL: https://www.researchgate.net/publication/257715942_Role_and_relationship_between_leadership_and_sustainable_development_to_release_social_human_and_cultural_dimension (дата звернення: 17.10.2025).

3. Pioneering Sustainability: The Integral Role of Leadership in Sustainable Development. URL: <https://www.jointhecollective.com/article/leaderships-key-role-in-sustainable-development> (дата звернення: 17.10.2025).

Анатолій Денисович Тимоха,
*аспірант кафедри економічної політики та менеджменту
Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління»,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
м. Харків, Україна*

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У РОЗВИТКУ ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВА

В умовах глобальних трансформацій, повоєнної відбудови та євроінтеграційних прагнень України розвиток дорожнього господарства набуває стратегічного значення, виступаючи ключовим фактором економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності, забезпечення соціальної згуртованості та обороноздатності держави. Якісна та розгалужена дорожня мережа є основою ефективної логістики, транспортної доступності та інтеграції національної економіки у світовий простір. Водночас, система публічного управління цією галуззю стикається з низкою системних викликів, серед яких ключовим є неефективність існуючих механізмів взаємодії між різними рівнями та органами влади. Ця проблема була значно загострена двома паралельними процесами: адміністративно-територіальною реформою, що передала значні повноваження та ресурси на місця, та повномасштабною збройною агресією російської федерації, яка вимагає негайного переосмислення управлінських підходів.

Існуюча система управління характеризується фрагментарністю підходів та слабкою координацією між центральними органами виконавчої влади, обласними державними (військовими) адміністраціями (ОДА/ОВА) та органами місцевого самоврядування (ОМС). Це призводить до дублювання функцій, неефективного використання обмежених ресурсів та інституційних розривів у вертикалі управління «центр – регіон – громада». Особливо гостро ця проблема проявляється у сфері управління дорогами місцевого значення, де передача відповідальності на рівень ОТГ не завжди супроводжувалася створенням дієвих механізмів координації та підтримки з боку регіональної влади. Така слабка взаємодія стає ключовою перешкодою для системного розвитку галузі, особливо в умовах децентралізації та повоєнної відбудови.

Метою даних тез є обґрунтування шляхів вдосконалення механізмів взаємодії між органами публічного управління та місцевого самоврядування для підвищення ефективності управління розвитком дорожнього господарства та посилення ролі ОМС у цьому процесі.